

درس ۱

* سوالات تشریحی

- ۱- چه عواملی باعث تغییر سبک ادبیات در قرن هفتم شد؟ ص ۱۲ روی کار آمدن حکومت های غزنوی و سلجوقی. تغییر مرکز از خراسان به عراق عجم
- ۲- دو جریان شعری گرایش از سبک خراسانی به عراقی را نام ببرید. ص ۱۲ بینابین، آذربایجانی
- ۳- چه عاملی باعث رواج زبان فارسی در اواخر دوره مغول شد؟ ص ۱۳ برچیده شدن حکومت آخرین خلیفه ی عباسی
- ۴- وضعیت زبان و ادبیات در دوره مغول چگونه بود؟ ص ۱۳ مثل بسیار از دانش های دیگر با دوره های قبل خود تفاوت داشت و دچار نوعی سستی و ناباسمانی گردید. چراکه بسیاری از دانشمندان و ادیبان کشته و یا متواری شدند و دیگر از دربارهای ادب دوست خبری نبود.
- ۵- ویژگی های شعر در سبک عراقی چیست؟ ص ۱۴ شعر این عصر نرم و دل نشین و برخوردار از معانی عمیق انسانی و آسمانی شد و اکثر شاعران از حاکمان روی برتافتند.
- ۶- تحلیل کنید در سبک عراقی قالب مثنوی چه جایگاهی به دست می آورد؟ ص ۱۴ مثنوی برای ظهور عاطفه، اخلاق و عرفان میدان فراخی پدید آورد و در نمونه های ارزشمندی مانند مثنوی مولوی، حماسه ی عرفانی سروده شد که قهرمانش، انسان پاک نهاد و خدا جویی است که به نبرد با هوی نفس می پردازد.
- ۷- نثر در سبک عراقی به چند جریان گرایش می یابد؟ برای هر یک یک نمونه بنویسید. ص ۱۴ ساده نویسی، طبقات ناصری - پیچیده نویسی، تاریخ و صاف
- ۸- آثار فخر الدین عراقی را نام ببرید. ص ۱۵ مثنوی عشاق نامه. لمعات. غزل های عارفانه
- ۹- در قرن هشتم چه تغییری در قلمرو زبان و فرهنگ فارسی پدید آمد؟ ص ۱۶ در این عصر قلمرو زبان فارسی بسیار گسترده شد و از شبه قاره هند تا آسیای مرکزی، بسیاری به این زبان سخن می گفتند، ضمن این که مناطقی مثل مرکز ایران به ویژه شهر شیراز در حکم مرکز ادبی به شمار می رفت.
- ۱۰- سبک شاعری خواجوی کرمانی را توضیح دهید. ص ۱۶ از غزل پردازان برجسته ی این دوره است که حتی بر حافظ تأثیر گذار بوده است. چند مثنوی به پیروی از نظامی دارد و شعر او در مجموع کمال یافته و پخته است.
- ۱۱- لحن حافظ در اشعارش چگونه است؟ ص ۱۷ لحن سخن او گزنده، طنز آمیز و سرشار از خیرخواهی و اصلاح طلبی است.
- ۱۲- سلمان ساوجی در مثنوی پیرو کیست؟ ص ۱۷ پیرو نظامی است
- ۱۳- منظومه تمثیلی عبید زاکانی چه نام دارد و موضوع آن چیست؟ ص ۱۷ موش و گربه. که در آن ناهنجاری های اجتماعی را به خصوص در دو طبقه حاکمان و قاضیان به شیوه تمثیل بیان کرده است.
- ۱۴- در عصر تیموری زبان و ادبیات فارسی چه تحولی می یابد؟ ص ۱۸ تاریخ نویسی به همان اسلوب ساده رواج یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت و کسانی مانند جامی و دولت شاه کتاب های ارزشمندی نوشتند. ادبیات در این دوره تقلیدی و فاقد نوآوری است.
- ۱۵- آثار جامی را نام ببرید و مشخص کنید به تقلید از چه کتاب هایی نوشته شده است؟ ص ۱۸ بهارستان به سبک گلستان. نجات الانس به شیوه ی تذکره الاولیا. تحفه الاحرار به پیروی از نظامی
- ۱۶- مهم ترین اقدام رشید الدین فضل ا. همدانی چه بود؟ ص ۱۵ تاسیس عمارت ربع رشیدی
- ۱۷- مولف، موضوع و نوع نثر هریک از آثار زیر را بنویسید

مرصاد العیاد	تاریخ جهانگشا	جامع التواریخ	المعجم	تذکره دولت شاه	اخلاق جلالی
نجم الدین رازی	عطاملک جوینی	رشید الدین فضل ا. همدانی	شمس قیس رازی	دولت شاه سمرقندی	جلال الدین دوانی
سلوک دین و تربیت نفس	تاریخ عصر مغول، ظهور چنگیز	تاریخ	عروض، قافیه و بدیه و نقد شعر	شرح احوال صد تن از شاعران	اصول اخلاق

۱۸- صحیح و غلط بودن هر جمله را بنویسید.

- (۱) در قرن هفتم قالب قصیده به عنوان زبان دل و عشق گسترش یافت. (نادرست)
- (۲) فخر الدین عراقی در زمینه ی عرفانی دارای غزل های زیبایی است (درست)
- (۳) شاه نعمت ا... ولی از شاعران و صوفیان قرن هشتم است. (نادرست)
- (۴) در عصر تیموری کتاب های تحقیقی و ادبی سطحی نوشته می شد. (نادرست)

۱۹- جاهای خالی را با کلمه های مناسب پر کنید.

- ۱) مهم ترین کتاب رشیدا لدین فضل .. همدانی ..... نام دارد .
- ۲) ..... از عراقی به نظم و نثر در سیر و سلوک عارفانه نوشته شده است .
- ۳) سبک عراقی از اوایل قرن ..... تا دهم به مدت ۳۰۰ سال رواج داشت .
- ۴) شاهرخ میرزا شهر ..... را مرکز فرمان رویی خود قرار داد.

* سوالات تستی

۱- کدام مورد از زمینه های تغییر سبک در متون زبان فارسی نیست؟

- الف) عوامل سیاسی و اجتماعی
ج) روی کار آمدن حکومت های مختلف و انتقال قدرت

۲- کدام یک از شخصی های زیر به دست مغولان کشته نشدند؟

- الف) کمال الدین اسماعیل
ج) فرید الدین عطار نیشابوری

۳- دو بیت زیر از کیست و در چه موردی سروده شده است؟

- کس نیست که تا بر وطن خود گرید
دی بر سر مرده یی دو صد شیون بود

- الف) مولانا/ مرگ شمس تبریزی
ج) سعدی / مرگ سعد بن اتابک

۴- کامل کنید. «در اواخر دوره مغول، بساط حکومت آخرین خلیفه عباسی،.....، برچیده شد.»

- الف) المستعصم بالله
ب) المستعین بالله
ج) المقتدر بالله
د) القادر بالله

۵- دلیل نام گذاری سبک عراقی این است که.....

- الف) کانون های فرهنگی از خراسان به عراق عرب منتقل شد.
ج) کانون های فرهنگی از عراق عرب به خراسان منتقل شد.

۶- قالب عمده شعری سبک عراقی چیست؟

- الف) قصیده
ب) رباعی
ج) مثنوی
د) غزل

۷- در مورد مثنوی معنوی و دیوان شمس مولانا کدام مورد به ترتیب درست است؟

- الف) محور اندیشه و احساس
ج) محور احساس و احساس

۸- این توصیف در مورد کدام شخصیت عصر مغول است؟

«از چهره های علمی و سیاسی عصر ایلخانان است وی وزیر مقتدر غازان خان و اولجایتو بود وی در زمان خود توانست مکانی را برای اهل علم در تبریز تأسیس کند که شبیه دانشگاه امروزی است.»

- الف) عظاملک جوینی
ب) حمدالله مستوفی
ج) رشید الدین فضل الله
د) نظام الملک توسی

۹- کتاب.....، تاریخ پیامبران، خلفای بنی عباس و تاریخ ایران را تا سال ۷۳۰ هجری قمری در بر دارد.

- الف) جامع التواریخ
ب) تاریخ گزیده
ج) تاریخ جهانگشای جوینی
د) اخلاق جلالی

۱۰- کتاب بهارستان از کیست و به تقلید از کدام اثر نگاشته شده است؟

- الف) جامی / پریشان
ب) جامی / ملسان
ج) جامی / گلستان
د) قآنی / گلستان